

VR 30.03.18 - CONCERTZAAL

JAN MICHIELS (PIANO)
INGE SPINETTE (PIANO)
LORE BINON (SOPRAAN)
E.A.

Impressions de Pelléas -
à la recherche de Claude Debussy

I.H.K.V. PIANO DAY(S)

CCHA.BE

VR 30.03.18 - CONCERTZAAL

JAN MICHIELS (PIANO)
INGE SPINETTE (PIANO)
LORE BINON (SOPRAAN)
E.A.

Impressions de Pelléas -
à la recherche de Claude Debussy

I.H.K.V. PIANO DAY(S)

Lore Binon	Mélisande
Yves Saelens	Pelléas
Ivan Thirion	Golaud
Tijl Faveyts	Arkel
Angélique Noldus	Geneviève
Camille Bauer	Yniold

Duo Yin-Yang

Inge Spinette (piano)

Jan Michiels (piano)

SYNOPSIS

Geneviève leest een brief voor van haar oudste zoon, prins Golaud, aan diens grootvader Arkel, koning van Allemonde. Tijdens een jachtpartij heeft Golaud een meisje ontmoet en gehuwd. Behalve haar naam, Mélisande, weet hij niets van haar af. Golaud zal met haar terugkeren als Arkel het huwelijk goedkeurt, hoewel deze politiek gunstigere huwelijksplannen koesterde voor zijn kleinzoon. De oude koning berust, en Golaud keert terug met zijn bruid. Geneviève en Golauds jongere halfbroer, Pelléas, tonen Mélisande de tuinen van het kasteel. Voor het eerst is Pelléas alleen met Mélisande. Bij de magische bron vraagt hij naar haar ontmoeting met Golaud. Terwijl ze onvoorzichtig met haar trouwring speelt, verliest ze hem in het water. Op dat ogenblik slaat Golauds paard op hol en raakt hij gewond. 's Avonds vertelt Golaud Mélisande hierover en merkt dat haar ring verdwenen is. Mélisande liegt dat ze de ring verloor in een grot. Golaud verplicht haar de ring onmiddellijk te gaan zoeken, en Pelléas moet haar daarbij helpen. De volgende avond komt Mélisande al zingend haar lange haren uit het venster van haar torenkamer. Pelléas staat aan de voet van de toren, omwikkeld in haar haren, die hij kust. Golaud verrast hen; hij neemt het op als onschuldig spel maar waarschuwt Pelléas niettemin dat hij moet wegblijven bij Mélisande. Gedreven door een groeiende jaloezie be vraagt Golaud zijn zoontje Yniold over wat zich afspeelt tussen Pelléas en Mélisande. Wanneer Pelléas en Mélisande elkaar een laatste maal ontmoeten voordat Pelléas definitief moet vertrekken, bekennen ze hun liefde voor elkaar. Golaud verbreekt de liefdesscène echter en steekt Pelléas neer. Terug in het kasteel wil Golaud, vol onzekerheid en berouw, de waarheid weten van Mélisande: hield ze van Pelléas? Zonder ooit zijn vraag beantwoord te hebben, sterft ze.

PELLÉAS ET MÉLISANDE

Maeterlinck & Pelléas

Biografie

Maurice Maeterlinck (1862-1949) werd geboren in Gent. Hij is gevierd als symbolistisch dichter, theaterauteur en essayist, en won onder andere de Nobelprijs voor Literatuur in 1911. Naast theaterstukken schreef Maeterlinck ook poëzie, bijvoorbeeld de bundel *Douze Chansons* uit 1896 en essays als *La Vie des abeilles* (1901) en *L'Intelligence des fleurs* (1907), waarin hij zijn opvatting van de 'condition humaine' uiteenzette.

Symbolisme

Pelléas et Mélisande (1902) maakt deel uit van Maeterlincks eerste reeks stukken, die hij zelf als 'théâtre de l'âme' omschreef. Deze reeks behoort tot de symbolistische beweging, waarbij onuitspreekbare intuïties en gevoelens worden overgebracht, en het bestaansmysterie gevat tracht te worden met behulp van metaforen, beeldspraak en symbolen. In *Pelléas* vormt de alomvattende natuur een symbolische spiegel van de innerlijke gevoelstoestand van de personages en hun onafwendbare lot. Het water, de bron, de zee en de onderaardse grachten brengen voorspoed maar ook onheil. De schaduw van de tuinen en de bossen rondom het paleis slokken het licht en geluk van de geliefden op.

Personages

De personages in *Pelléas et Mélisande* zijn dolende schimmen, amper actoren in hun eigen historie. Door hun vele overbodige tekstherhalingen lijken ze in een continue staat van slaapdrunkenschap, en worden ze schijnbaar steeds gewekt uit een pijnlijke droom, aldus Maeterlinck. De omwentelingen in hun omgeving zijn een weerslag van de innerlijke veranderingen van de personages. Ook over de onderlinge relaties van de personages laat Maeterlinck ons in het ongewisse. Geneviève is de moeder van de halfbroers Golaud en Pelléas, maar hun vaders blijven onbenoemd. Ook weten we niet of Geneviève de dochter dan wel de schoondochter van Arkel is. Maar vooral Mélisande blijft ongrijpbaar.

De oorzaak van haar ontoestbaar verdriet is een mysterie, en haar liefde blijft doorheen het stuk in onschuld gehuld.

Maeterlinck als Pelléas

Pelléas et Mélisande is Maeterlincks bekendste en meest geliefde werk. Ook in het hart van de schrijver zelf bekleedde het een bijzondere plek. Het stuk barst van de autobiografische elementen. Het mistige, bosrijke landschap en de vele wateren in *Pelléas* weerspiegelen de landelijke omgeving van Maeterlincks jeugd, die verre van gelukkig was. Zo hield Maeterlincks vader er meerdere maîtresses op na. Eenmaal waren vader en zoon zelfs in dezelfde jonge vrouw geïnteresseerd. De rivaliteit, jaloezie en drama in de familie in *Pelléas* zijn een projectie van Maeterlincks eigen ervaringen.

Debussy & Pelléas

Biografie

Achille-Claude Debussy (1862-1918) startte zijn conservatoriumopleiding in Parijs in 1872. In 1884 sleepte hij de Prix de Rome in de wacht en wist zo zijn naam te vestigen. Zijn vriendschappen met impressionistische schilders en vooral symbolistische dichters waren van grote invloed op zijn werk. Hoewel Debussy Wagner bewonderde, wilde hij komaf maken met het 'wagnérisme' dat Frankrijk destijds overspoelde. Hij maakte er zijn levenswerk van een authentieke Franse muziktaal te creëren. Muziekdrama's fascineerden Debussy zijn hele leven, maar *Pelléas* is de enige opera die hij ooit heeft voltooid.

Pourquoi j'ai écrit Pelléas

Toen Maeterlinck *Pelléas et Mélisande* uitgaf in 1892, was Debussy reeds in de ban van de schrijver. Twee jaar eerder had hij overwogen diens *La Princesse Maleine* op muziek te zetten, maar het project werd afgevoerd omdat Maeterlinck het stuk al had beloofd aan Vincent d'Indy. Wellicht las Debussy *Pelléas* met het oog op een nieuw libretto, waar hij al enige tijd naar op zoek was. In *Pelléas* las hij een natuurlijke muzikaliteit, die tot bloei kon komen in de orkestrale begeleiding. Geen enkel ander theaterstuk bood Debussy's muziek de nodige vrijheid.

De partituur

Voor zijn opera schrapte Debussy vier scènes uit het oorspronkelijke werk van Maeterlinck. Ook elimineerde hij meerdere tekstherhalingen. Tijdens het compositieproces, dat negen jaar in beslag nam, bleef Debussy 'voltooide' delen herwerken. Ook tijdens de repetities, en zelfs na de première, schaafde hij nog aan de partituur, een werk van verbetering dat hij zou verderzetten tot aan zijn dood. In het werk horen we drie karaktermotieven, een voor elk van de drie hoofdpersonages: Golaud, Pelléas en Mélisande. Deze motieven zijn niet op te vatten als wagneriaanse leidmotieven: ze staan in sterk contrast naast elkaar zonder overgang, en keren onvolledig, sterk veranderd en onregelmatig terug. Bovendien spinde Debussy nooit een dicht motiefweefsel.

Revolutionair

Heel wat elementen van *Pelléas et Mélisande* waren in 1902 erg vernieuwend. Zo was het ongebruikelijk om een theaterstuk op muziek te zetten, zonder het eerst door een librettist te laten herwerken tot een gestructureerde poëtische vorm die geschikt is voor een muzikaal betoog. Debussy's ongewone werkwijze leidde tot vormelijke vrijheid en een continue muzikale stroom. Ook vermeed de componist uitgewerkte melodieën, om zo de klank van gesproken taal te benaderen. Verder bande hij elke vorm van samenzang om de verstaanbaarheid van de tekst te garanderen. Gezien deze vernieuwingen, was de première op 30 april 1902 in de Opéra Comique, een 'succès de scandale'. Het publiek was verdeeld over deze nieuwe opera, zonder duidelijke evoluties, melodieën en dynamische hoogtepunten.

Constant & Pelléas

Biografie

Marius Constant (1925-2004) was een Franse componist en dirigent, geboren in Roemenië. In 1946 kreeg hij een beurs van de Franse overheid, waarop hij naar Parijs verhuisde en verder studeerde bij Olivier Messiaen aan het conservatorium van Parijs. Zijn compositiestijl is gekenmerkt door een gevoeligheid voor

timbrecombinaties, gedreven vanuit elektroakoestische experimenten en een affiniteit met het coloriet van Ravel en Debussy.

Adaptatie

Impressions de Pelléas was de tweede samenwerking tussen Marius Constant en regisseur Peter Brook. In 1981 had het duo *Carmen* van Georges Bizet herwerkt tot *La tragédie de Carmen*. Daartoe herleidden ze de orkestratie tot 15 instrumenten en de handeling werd ingekort. Ook in hun adaptatie van *Pelléas et Mélisande* voerden Constant en Brook een groot aantal coupures en wijzigingen door. Ongeveer een uur muziek werd geschrapt, delen werden verplaatst en de opera werd herwerkt tot een ononderbroken geheel. De belangrijkste ingreep is waarschijnlijk nog de reductie van het orkest tot twee piano's. Toch staat *Impressions de Pelléas* niet zo ver van het origineel als we zouden verwachten. Voor de adaptatie vertrok Constant immers niet vanuit Debussy's orkestpartij maar vanuit diens persoonlijke pianopartituur. De dichtheid van deze pianopartij maakt haar echter quasi onspeelbaar voor een enkele pianist, wat Constant deed besluiten om ze op te splitsen in twee partijen.

YENTL VENTÔSE, NAAR AANLEIDING VAN FESTIVAL 20/21 (OKTOBER 2017)

MUZIKANTEN

Lore Binon (Mélisande)

Lore Binon studeerde zang aan de conservatoria van Brussel, Barcelona en Amsterdam. Haar carrière nam recent een hoge vlucht, mede dankzij haar enorme veelzijdigheid qua genres en stijlen. Met de Franse muziek heeft zij een sterke affiniteit, onder meer dankzij haar betrokkenheid bij het kamermuziekensemble Revue Blanche. Ze was meermaals te gast in CCHA, met Revue Blanche en Stefan Hertmans (nov 15) in een indrukwekkende vertolking van het *Stabat Mater* van Pergolesi (april 17), en in *Sluimer* (tijdens SPOTS17).

Yves Saelens (Pelléas)

De Belgische tenor Yves Saelens studeerde, na hogere pedagogische studies, aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel, bij

Dina Grossberger, en aan The Juilliard School te New York, bij Ed Zambara. Hij was solist in talrijke cantates en oratorio's doorheen Europa, Noord-Amerika en Azië. Hij is een actief recitalist en maakte zijn opera-debuut met de rol van Paolino in *Il Matrimonio Segreto* (Cimarosa). Sindsdien vertolkte hij meerdere partijen in het Mozart-repertoire.

Ivan Thirion (Golaud)

Ondanks zijn jonge leeftijd heeft hij al als solist gezongen in verschillende wereldbekende opera's.

Ivan komt vaak op scène en in recitals in België, Frankrijk, Nederland, Zwitserland, Italië, Bulgarije, Georgië, de Verenigde Staten en in Rusland.

Hij is laureaat van talrijke internationale wedstrijden. In juni 2017 vertegenwoordigde hij België in de finale van de BBC Cardiff International Competition Singer of the World 2017 Competition, het symbool van de jongere generatie Belgische operazangers.

Angélique Noldus (Geneviève)

Mezzosopraan Angélique Noldus studeerde aan de conservatoria van Luik en Brussel en vervulde haar opleiding met enkele masterclasses in De Munt. Noldus' repertoire omvat zowel oude muziek als hedendaagse werken. Ze zingt zowel opera als concertmuziek. Recent maakte ze haar debuut bij zowel de Nationale Opera in Amsterdam als bij de Opéra national de Paris.

Tijl Faveyts (Arkel)

De Belgische bas Tijl Faveyts werd internationaal bekend in 2006 toen hij op 26-jarige leeftijd de rol van Sarastro (*Die Zauberflöte*) vertolkte op het Festival d'Aix-en-Provence onder leiding van Daniel Harding. Dit seizoen geeft hij zijn debuut aan het Gärtnerplatztheater in München als Sarastro (*Die Zauberflöte*) en aan de NCPA in Peking als Nachtwächter (*Die Meistersinger von Nürnberg*). In Essen zingt hij voor de eerste keer Kezal (*Die verkaufte Braut*). In het seizoen 18-19 is hij als Sarastro in de Munt te horen.

Camille Bauer (Yniold)

De jonge mezzosopraan Camille Bauer studeert aan het Koninklijk Conservatorium van Brussel. In deze productie zingt ze haar debuut als Yniold.

Duo Yin-Yang

Jan Michiels en Inge Spinette vormen sinds 1988 het Pianoduo Yin-Yang. Hun repertoire omvat werken uit de hele muziekgeschiedenis vanaf Bach, met een zwaartepunt op de muziek vanaf de late 19de eeuw. De versie voor twee piano's van Debussy's *Pelléas et Mélisande* stond al lang op het verlanglijstje van het duo.

DE RECHTSNARIGE VLEUGEL

Het beste van twee werelden

Het was een sensatie twee jaar geleden. Daniel Barenboim presenteerde een revolutionair andere vleugel die de kracht, stabiliteit en het toucher van de moderne concertvleugel met de transparante klank en de kleurregisters van diens rechtsnarige voorloper in zich verenigt. Het instrument werd exclusief voor Barenboim gebouwd in het West-Vlaamse Ruiselede in de fabriek van Chris Maene. Nu zijn we in de tweede fase beland, en wordt deze vleugel, die luistert naar de naam Chris Maene, in productie genomen.

In 1859 begon Steinway met een nieuw concept, dat door alle andere bouwers werd overgenomen. De bassnaren werden gekruist over de snaren van het middenregister aangebracht. Ook werden de zangbodems anders gemaakt, met de nerven van het hout diagonaal. Hierdoor mengt de klank veel meer dan tot dan toe het geval was. Voorheen hadden vleugels niet alleen een kleiner geluid, maar door de totaal andere constructie, met de nerven van de zangbodem parallel aan de eveneens parallel geplaatste snaren, stonden de tonen meer op zichzelf. Je hoorde bijvoorbeeld een trombonesectie met afzonderlijke tonen in de bas, maar ook in de discant was het effect volkomen anders.

De nieuwe Maene is een optelsom van ervaring met historische én moderne instrumenten.

En die creativiteit was er bij Chris Maene, want hij koesterde al lang de wens om een eigen, moderne concertvleugel gebaseerd op historische én moderne principes, te bouwen, een instrument waarin alle vergaarde kennis kon worden toegepast. Het contact met Barenboim zorgde voor een stroomversnelling.

Het concept behelst meer dan rechtsnarigheid, ook de positie van de brug t.o.v. de zangbodem is heel belangrijk. Nieuw is ook de gepatenteerde zangbodem, met de houtnerven parallel aan de snaren, behalve in de discant, waar het hout met de nerf gekruist op de snaren is aangebracht. Daarvan bestaan geen voorbeelden in de geschiedenis, dat is een eigen uitvinding. Verder heeft de vleugel een gietijzeren frame, een modern mechaniek en een rim (kast) gebogen uit één stuk, zoals ook Steinway dat doet.'

VERDER TIJDENS PIANO DAY(S)

za 31 mrt 2018 - 11 u - Stedelijk Conservatorium Hasselt

PHILIPPE THURIOT (ACCORDEON) &
MAARTEN LINGIER (PIANO)
Impressing Petroushka

Denk aan Petroushka als een Russische Pinocchio, maar dan zonder de zoete oude puppet master en ook zonder het happy end. Stravinsky's ballet gaat inderdaad ook over een pop die levend wordt, maar die weer ten val wordt gebracht door villaine menselijke emoties als liefde, jaloezie en woede.

In een bewerking voor accordeon en piano en onder de vier handen van Philippe Thuriot en Maarten Lingier krijgt het werk nog een extra laag, een extra interpretatie met jazzelementen.

Aangevuld met het impressionistische werk van Debussy, zoals *Feuilles mortes*, kan deze 'toetsenvoormiddag', net voor het begin van de paasvakantie, niet meer stuk.

Igor Stravinsky

Petroushka (bewerking Maarten Lingier en Philippe Thuriot voor piano & accordeon)

Claude Debussy

Feuilles mortes & *Debussy à la jazz* (improvisatie op Debussy)

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP **CCHA.BE**